

УДК 930.2:378(477-25)КМА“17”

о. Мицик Ю.

### З ДОКУМЕНТІВ ДО ІСТОРІЇ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ XVIII ст.

*У публікації представлено документи з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, що стосуються історії Києво-Могилянської академії XVIII ст. і до цього часу не були введені до наукового обігу. У супровідному тексті наведено невідомі факти біографії вихованців Києво-Могилянської академії.*

**Ключові слова:** Києво-Могилянська академія, джерела.

У продовження розпочатих досліджень з історії альма-матер [див., напр., 1] пропонуємо ще кілька знахідок, зроблених в Інституті рукопису (далі – ІР) Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.

Відкриває публікацію документ 1710 р. – царський указ про винагородження префекта Києво-Могилянської академії (далі – КМА) Феофана Прокоповича за проповідь. В основних рисах біографія цього видатного церковного і культурного діяча непогано відома. Він викладав у КМА низку дисциплін, передовсім філософію, у 1705–1716 рр., супроводжував Петра I у Прутському поході 1711 р. Того ж року він став ректором КМА і був на цій посаді по 1716 р., коли Петро I забрав його до Петербурга. Але те, що у 1710 р. він був як префект (ректор) КМА у Москві і проповідував Євангеліє, – начебто невідомий факт. Тим більше, що за проповіді за наказом Петра I отримав винагороду.

Другий документ 1745 р. стосується вже іншого ректора КМА (каденція: 1740–1745 рр.) Сильвестра Кулябки. Це його доповідна записка («доношение») київському митрополиту Рафаїлу Заборовському, вихованцю КМА і великому її благодійнику, щодо задуманої книги «о собственных всякого чина должностях и о протчем». Її мали писати Кулябка та вчителі риторики Сильвестр Добринина та Гедеон Слонимський,

а також помічники Кулябки лаврський архімандрит Йосиф Занкевич, ієромонах Варнава Старжицький, Арсеній Піотницький. Однак виявилось, що цих сил замало, тим більше, що Занкевич захворів (того ж року він помер), а Добринина виїхав у Петропавлівський монастир під Глуховом. Кулябка просив включити в авторський колектив викладача грецької та єврейської мов о. Варлаама Лашевського, однак той з якихось причин не міг узятися до роботи (цей факт досі невідомий дослідникам) [2, с. 338]. Строки підготовки праці опинилися під загрозою, не врятувала б і робота в період вакацій (канікул), тому Кулябка просив конче збільшити кількість авторів.

Наступний документ (№ 3) є послужним списком ректора КМА Давида Нащинського (тоді архімандрита Петропавлівського монастиря в Глухові).

Врешті дуже важливий документ № 4: список писарів Київської митрополічної консисторії, складений не раніше 1769 р. Цей список починається з 09.01.1745 р., з цього моменту бере відлік історія цих писарів, бо до 1745 р. відповідні обов'язки виконували кафедральний писар і реєнт. Вже 13.10.1748 р. цю посаду обійняв вихованець КДА ієромонах Антоній Почека, замінивши ієромонаха Антонія. Почека до того був кафедральним писарем, а ще раніше – священиком у Ніжині (цей невеликий фрагмент списку ми подали до друку

в «Сіверянський літопис»). Пропускаємо період до 05.02.1769 р., бо писарями були особи, не пов'язані з КМА. Зате маємо розкішну довідку про чергового писаря – вихованця КМА Кирила Тарловського, прозваного потім «диким попом» за часту переміну місць на землях Війська Запорозького, знаменитого тим, що вінчав царицю Єлизавету з Розумовським (це легендарне повідомлення). Досі про нього було відомо небагато. Порушив це питання Лев Мацієвич на сторінках журналу «Киевская старина», спираючись на рукопис протоієрея Оранського, який служив у Новомосковську (Самарі) [3]. Потім Дорошенко на сторінках «Черниговских губернских ведомостей» (№ 63) вніс суттєві корективи в життєпис Тарловського, спираючись на розповіді «козелецьких старожилів», передовсім Ф. І. Д-ського, та на «листи Тарловського до свого зятя» (на жаль, його листи збереглися дуже погано). Після цього якийсь автор, що сховався за псевдонімом Л.А., написав повнішу замітку про Тарловського в «Киевской старине» [4]. У подальшому Тарловського згадували переважно в краєзнавчій літературі, інколи в енциклопедіях [5, с. 561], але вони мало що додавали до згаданих статей. На жаль, про цього вихованця КМА не згадано в енциклопедичному виданні «Киево-Могилянська академія в іменах: XVII–XVIII ст.» (2001) [2]. Список же значно доповнює і уточнює біографію Тарловського до 1770 р. і зводить майже нанівець значення замітки о. Оранського, в якій наведено романтичну історію про службу Тарловського у гвардії Катерини II, його розжалування в солдати за якусь провинність, про працю мельником, лаврські і запорозькі пригоди.

У списку спершу подано нову дату народження «дикого попа» – 11.03.1740 за старим стилем, а не 1709. З цього впливає перша суттєва поправка: вінчати царицю з Розумовським у 1742 р. він ніяк не міг, бо йому було всього 2 роки. Може, вінчав його батько (о. Максим)? Майбутній «дикий поп» народився в Козельці в родині настоятеля Свято-Микільської церкви Максима Тарловського та Анастасії Олексіївни Крупянської (імена батьків досі були невідомі), хрещений у храмі, де служив батько, під іменем Григорій (цей факт досі був невідомим). По смерті батька (в ніч на 01.12.1742 р.) хлопчик,

досягнувши 6-річного віку, став навчатися (очевидно, в Козельці) і мав чудові успіхи, тому його взяв до Києва дядько по матері Андрій Крупянський, студент КМА (цю особу не вказано в згаданій енциклопедії КМА). Після того як дядько переїхав до Глухова до служби в генеральній військовій канцелярії, хлопець повернувся до матері, вчився в полковій канцелярії в Козельці, а 26.10.1753 р. вступив до КМА. 08.01.1759 р. він був прийнятий на службу в канцелярію духовної консисторії, а пізніше (31.07.1761 р.) був пострижений у ченці у Свято-Онуфріївському монастирі в Жаботині під іменем Герасима. У вересні 1762 р. він перейшов у Благовіщенський монастир у Ніжині до архимандрита Йосифа Миткевича і з ним прибув до Білгорода до рідного брата архимандрита – митрополита білгородського та обоянського Йоасафата Миткевича (каденція: 1758–1763 рр.). Там він був висвячений у диякони 19.01.1763 р. з новим іменем (Кирило). Додамо, що на цей час Тарловський мав бути в шлюбі і в нього була дочка. По смерті митрополита він знову перейшов у Ніжин, а через деякий час – у Чернігів і, видно, навчався в місцевому колегіумі. У 1767 р. перейшов у клас богослов'я КМА, вивчав французьку мову (на додачу до вже вивчених церковнослов'янської, грецької, латинської та німецької мов) і одночасно служив у Богоявленському братському монастирі. 05.02.1769 р. став писарем духовної консисторії замість ієромонаха Мойсея Нестеровича, а 07.06.1769 р. – висвячений у священники (ієромонах). На цьому список уривається.

Завершує публікацію унікальний документ 1787 р. (№ 5). Це атестат студента КМА Федора Панасенка. Зауважимо, що атестат придбав президент НаУКМА В. Брюховецький і він довго прикрашав його кабінет, а потім його було передано в музей НаУКМА. Відзначимо, що його підписав тодішній ректор Варлаам (Власій) Миславський (каденція: 1784–1791 рр.). Цікаво, що, крім характеристики студента, його успіхів у навчанні, вказано також місце його майбутньої служби: правління Новгород-Сіверського намісництва.

Отже, факти з наведених архівних документів дають змогу дещо розширити наше уявлення про минуле КМА.

#### Список використаної літератури

1. Мицик Ю. Важливий документ з історії Києво-Могилянської академії XVIII ст. / Ю. Мицик // Наукові записки НаУКМА. – 2017. – Т. 194 : Історичні науки. – С. 107–111.
2. Києво-Могилянська академія в іменах: XVII–XVIII ст. : енциклопедичне видання / упоряд. З. І. Хижняк. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2001. – 734 с.
3. Мацієвич Л. Нечто о диком попе / Л. Мацієвич // Киевская старина. – 1886. – № 4. – С. 821–826.
4. Л.А. Еще сведения о «диком попе» / Л.А. // Киевская старина. – 1887. – № 11. – С. 577–580.
5. Лиман І. І. Тарловський Кирило / І. І. Лиман // Українське козацтво : Мала енциклопедія. – Київ : Генеза ; Запоріжжя : Прем'єр, 2006. – С. 561.

№ 1

1710, березня 23(12)

**Царський указ  
про винагородження префекта КМА  
Феофана Прокоповича за проповідь**

«Малороссийские дела 1710 марта 12, № 28.

Указ о пожалованьи Киево-Братского монастыря префекту Феофану Прокоповичу за проповідь слова Божия 50 рублей и других вещей.

1710-го марта в 12 день великий государь царь и великий князь Петр Алексеевич, всеа Великия, и Малыя, и Белья Росии самодержец, пожаловал ис Киева Братского монастыря префекта Феофана Прокоповича, который по ево великого государя указу был на время на Москве для проповеди слова Божия, в приказе денег 50 рублев, 2 косяка камки, пару соболей в 3 рубли из государственного Посольского приказу дать к росходу указ. Сей ево великого государя указ приказали записать государственной канцлер тайной советник и кавалер граф Гаврило Иванович Головкин да государственной подканцлер Петр Павлович Шафиров. Секретарь Петр Курбатов.

И по сему указу дать указ в Посольский приказ».

(НБУВ. – IP. – Ф. 194. – № 124. – Арк. 48. – Копія кінця XIX ст. з РДАДА)

№ 2

1745, березня 19(8)

**«Доношение» ректора КМА  
Сильвестра Добрини київському  
митрополиту Рафаїлу Заборовському**

«Великому гспдну ясне в Бгу преосщенному кир Рафаїлу Заборовскому, архиепископу, митрополиту киевскому, галицкому и Малия Росии.

Учинит по резолюції архипастирской.

Всепокорнійшее доношение.

Указом вашего ясне в Бгу преосщенства, сего 1745 года генваря 22 дня мною полученным, велено мні, нижайшому, о сочиненіи книжиць о собственних всякого чина должностях и о протчем с определенными мні в помощь от Киево-Печерския лавры да учителями реторическим, а нні игуменом Киевопетропавловского мнстра, Силвестром Добриную и пиітическим

иеромонахом Гедеоном Сломінским вступили в сочинение оних и от которого времени и что уже сочиняется и как скоро во окончание оние приведени быть иміют, вашему ясне в Бгу преосщенству прислати извістие. Почему я, нижайший, ясне в Бгу преосщенству вашему в покорности моей доношу слідующее.

1. За силу полученного мною минувшого 744 года априля 16 дня ясне в Бгу преосщенства вашего указа, в котором велено с определенными мні, а именно от Киево-Печерской лавры архимандритом Иосифом Занькевичем и иеромонахом Варнавою Старжицким и Арсением Пиотніцким да Киевомихайловского мнстра иеромонахом Сломінским в сочинение книжиць вступить, а каким порядком, оние книжици иміют быть расположены, ясне в Бгу преосщенства вашего представит и ежели к тому сочинению по усмотрению моему надобно бы боліе людей, то учителей би употребить, я, нижайший, видінний прежде уже от вашего ясне в Бгу преосщенства и о архимандрити Киево-Печерския лавры сочинений книжици поряд[ком] от Киево-Печерския лавры определенних дійствително производя при моїх нікоторих на то, а ннм адвертенциях прошедшаго 744 года июня дня вашему преосщенству и представил и такому быть ясне в Бгу преосщенство ваше архипастирско благословили, к чему и его ясне в Бгу преподобия отца архимандрити Киево-Печерския лавры было согласие.

2. К оному же сочинению книжиц просил я, нижайший, вашего преосвященства об определеніи отца Варлаама Лашевского, учителя греческаго и еврейскаго языков, который хотя и определен был, однак по поданному его минувшого 744 года октября\_\_вашему преосщенству доношению отрішен находится и от стороны епархії вашего преосщенства при троїх точию нас таковое сочинение кни[жи]ц осталось, а именно при мні, нижайшом, игуменні петропавловским Силвестру да ннішним учителі пиітическом иеромонаху Гедеоні.

3. Прошедшаго же февраля дня чинил я справку о сочиненіи таковой книжици и для того к его ясне преподобию отцу архимандриту Киево-Печерския лавры ездил гді получил в отвіт, что отц архимандрит Занкевич, находячийся нні в тоеи же Киево-Печерской лаврі иеромонахом, за крайнюю и долгую свою немощь отрекся от сочинения вышеупомянутых книжиц и хотя нічто и начал было, однак тое все, не відаю каким случаем, пропало, и на світ вийти не может, что я хотя того ж мця иміл доложит вашему преосщенству донесть, однак даби

обстоятельно о всем представить, удержався, потому что его преподобне отц игумен петропавловский, сообщник в труді нам с послідних чисел декабра отехав за Дніпр, посліднего числа февраля явился в Києві, почему и справки обстоятелной зділать не можно было.

4. Определенние от Киево-Печерской лавры иеромонахи Варнава Старжицкий да Арсений Пеотницкий свое діло еще прежде определения от вашего преосвященства мене, нижайшого, в тое сочинение книжниц начатое, мало что не окончали и от их сочиненние нісколко глав я, нижайший, разсмотрюю.

5. Определенние також от вашего преосщенства, а именно отц игумен петропавловский и отц піітический учитель дійствительно (по справки вступили ж).

6. Я же, нижайший, при всегдашних моіх неослабних трудах и учительстві, о том помишляю ж, дійствительно же окончить мні (яко весма трудную и многога чтения требующую част), разві вакаціями можно будет, когда школу окончат, судит Бг время.

Преосщеннійший влдко, понеже архимандрит, что нні иеросхимонах, Занкевич отказался от сочинения указних книжниц и уже ненадежен по словам его ясне преподобия отца архимандрити Киево-Печерския лаври, вашего преосщенства покорніше прошу повеліт требоват у Киево-Печерской лаври архимандрита аби на его место конечно кто определен был, також и к нам, нижайшим, троім вмісто уволн[е]ного учителя греческого от вашего ясне в Бгу преосщенства неопреді[лен]но будет. А я уповаю, что как я неослабно учителство производя чрез тринадцять год указу вашего преосщенства послушен и тому про[ти]витись какими извинениями за гріх разсуждал, так и другие[дол]жни быть по совестям своім тому ж послушни, о сем просит

Ясне в Бгу преосщенства вашего покорнійший послушник и слуга Киево-братскаго оучилищнаго монастыря архимандрит и ректор Силвестр.

1745 года марта 8 дня».

**(НБУВ. – IP. – Ф. 160. – № 1170. – Оригінал, особисто підписаний Сильвестром. Запис угорі документа: «1745 года марта 9. – Записав и сообщив, к ділу доложит». Запис наприкінці документа: «По (?) сему доношению преосщеннійший приказал до отца архимандрита печерского писат с требованиєм определения на место архимандрита Занкевича кого другого к сочинению тоей части доволнаго, а до отца архимандрита и ректора послат**

**указ, чтоб для скорійшого окончанія оных книжниц взял себі в помощь каких по усмотренію учителей одного или двоіх. 1745 года марта 14. Писар иеромонах Модест»)**

### № 3

**1770, січня 12(1). – Глухів**

### Відомість

«Відомость епархии Киевской Глуховского Петропавловского о. настоятеле 1770 года генваря 1 дня.

Звание монастыря и настоятеля

Глуховского Петропавловского монастыря настоятель архимандрит Давыд.

– Кто какой нации? – Нации малороссийской.

– Каковых чинов? – Из чина военных людей, то есть казацкого.

– Чего учился и сам учил? – Учился латинского, греческого, немецкого языков, грамматики, стихотворства, риторики, философии и богословии в киевском училищі, да там же и других учил латинскому языку четыре года, немецкому один год, стихотворству один год, риторики один год, философии два года.

– Когда и где в монашество пострижен? – В монашество пострижен во катедральном Киево-Софійском монастыре 1750 года.

– Какие где проходил послушания и с какого году в настоящем ныне чину? – В Киевском училище был префектом два года, потом в заграничном Слуцком Троицком монастыре архимандритом с 1755 года, по 1758 год. Потом в Киево-братском Богоявленском монастыре архимандритом же, училища киевского ректором и богословия учителем с 1759 года по 1761 год. После того в Гамалеевском Харалампиеве монастыре архимандритом же с 1761 года по 1769 год. Напоследок ныне есть в Глуховском Петропавловском монастыре архимандритом ж с прошлого 1769 года февраля с первых чисел.

– Какая до кого касались дела им по тем делам оправдался или обвинен? – Был на него донос от префекта бывшаго училища киевского Самуила Миславского, состоящей в том, что якобы ректор училища киевского архимандрит Давыд обижаєт его, префекта, и учителей в траментах их, но по какому доносу пред его преосвященством митрополитом киевским Арсением совершенно оправдался он. Сие учинилось 1759 года. А от 1763 года монахи гамалиевские

доносили на него много кое чего, о чем святейшему правительствующему синоду и духовной консистории из дела его известно.

Еще в 1762 годе доносил на него житель киевский Федор Витава за то, что его велено высеч по обстоятельствам святейшему правительствующему синоду и духовной консистории известным, почему и заплатил ему за бесчестье по указу святейшаго правительствующаго синода.

– Коликих от роду лет? – Лет ему от роду 49.

– К послушаниям впредь способен или неспособен и по каким обстоятельствам? – К послушаниям малых и слабых сил его не превосходящим кажется себе не совсем не способен».

(НБУВ. – IP. – Ф. 312. – № 430/655 С. – Т. 1. – Арк. 125(?). – Оригінал)

#### № 4

Не раніше 1769 р.

#### Уривок зі списку писарів Київської митрополичої консисторії

«Писари духовной митрополии Киевския консисторії.

Оных писарей до 1745 года генваря 9 д. при духовной митрополии Киевския консисторії не было, а отправлял и консисторского писаря должность кафедральный писар да реент.

1745 генваря 9 дня. [...] 1748.

Консисторский по Антонию второй писар кафедрального монастыря иеромонах Антоний Почека, бывший нижинский священник, определен он консисторским писарем 1748 года октябрю 13 дня. [...]

1769 фев[раля] 5.

Иеродиакон Кирилл Тарловский, вступивший на место иеромонаха Мойсея Нестеровича в должность консисторского писаря, родился 1740 года марта 11 дня в малороссийском городе Козелці на предміській слободки от родителей благочестивых, отца тамошній же предміської Стониколаевской церкви иерея Максима Тарловского и матери Анастасіі Алексієнковой Крупянской, крещен и миропомазанъ в той же церкви, причем имя ему дано Григорий. 1742 же года ноябрю с 30 на 1 декабря числ с тіх его родителей отец по долгой бывшей ломной в ногах и в голове его болізни умре и погребен соборні внутр. означенной Николаевской церкви, а он, Григорий, с матерью в живых

остались. На шестом же от рождения своего году он, Григорий, отдан в научение русской грамоті и толико в том успіл, яко всіх тогда с ним обучающихся сверстников своїх ко удивлению многим превзошел, ибо не окончился и один год как он всі книги по обниковению малороссийском для обучения маловозрастных дітей употребляемья, начав от грамматики, часослов, псалтир и осмогласник дійствительно изучил. По изученіи же на книгах читать, взят он, Григорий, в Киев родним дядею его Андреем Крупянским в то время в академии киевской школы риторики обучавшимся, от оногo и руководствован писать. Когда же оногo дядя его отлучился из той академии в Глухов в генералную канцелярию, то и он, Григорий, принужден остаться по прежнему с матерью. Но чтоб ему, Григорию, в праздности літ дітских не проживать, отдан он в полковую, что в Козелце канцелярию. А в 753 году по желанию его отправлен в киевскую академию к обучению латинского языка, которого начатки ему, Григорию, пред тім по бытности его в дому довільно показаны. И того 753 года октябрю во 26 день вступил он тоей академии в школу, аналогію проходил безотлучно прочне школы и риторикy, которой и учился первуй год, причем еврейского, греческого и німецкого языков почасты обучался. А 1759 года генваря 8 дня по поданому от него доношению в число обрїтающихся в канцелярії духовной консисторії служителей принят и для обучения діл первые определен копийістом в киевское по вытье потом в протокол, а за отлучкою бывшаго в то время канцеляриста Алексея Кулаковского иміл он в содержаніи своем всі до протоколу касающиеся діла. В маі же мсці 1760 года по прошенію его переведен он в катедральную кантору к ділам. Потом возиміл крайное желание монашествовать, из оногo кантори отлучился и по предводительству случившися тогда заграничных монахов он, Григорий, выведен из области полской в украинскій к епархії Киевской принадлежащей Свто-Онуфреевский пустинный монастырь, в котором по желанию его и по прошенію того монастыря игуменом Ефремом Быковским по надлежащему в монашество 1761 года июля 31 пострижен и преименован из Григория Герасимом. А в 762 году в місяці сентябрі не пожелав боліе тамо жить по причині полских неспокойств, с відома оногo игумена вышел он в Россию и пожив в Ніжинском Благовіщенском монастырі по бытности в то время тамошнего архимандрита Иосифа Миткевича ему свойственного 1763 году генваря средних числ отправился он, Герасим, с показанным архимандритом Миткевичем

в Білагород к родному оному архимандриту брату білагородському преосвященному єпископу Іосифу Миткевичу, которим он, Кирилл, принят и того ж 763 года генваря 19 д. во диякона рукоположен, причем из Герасима наименован Кириллом, с якого времени он, Кирилл, и находился в Білагороді при оном преосвященном митрополиті, а за измертвием того преосвященного с відома тогда в білагородской консисторії присутствовавших архимандритов Червака и Владимира, которие оба ныні епархії Чернігівської в Каташинском Успенском монастирі находятся, прибыл в Ніжин в тамошній монастирь к вышешоказанному архимандриту Іосифу и пожил при оном чрез нісколко времени по его совіту отправился в Чернігов. За прибытием к чернігівському преосвященному Кириллу принят и определен в число его преосвященства дияконов причем с его приказания начал паки обучатся латынского языка и греческого, вслідствие чего риторики год сзалишком, философіи ж два годы обучался. Потом был греческого языка, також латинской грамматики и синтаксими учителем. При сем же том и в сказиваніи проповідей труждался. А 767 года по прошению его, Кирилла, с данным за рукою оному преосвященного Кирилла аттестатом отпущен в Киевскую Академию для слушания священной богословії. За прибытием его, Кирилла, по поданному преосвященному митрополиту киевскому Арсенію от него доношению дозволено ему указом из духовной киевской консисторії иміть пребывание в Киево-Братском училищном монастирі при дияконском служеніи и обучался оной богословії с какова года он тамо находился, обучаясь богословії и французскому языку. 1769 же года февраля 5 дня определен он к ділам в канцелярії духовной консисторії для определения его въпрядь по усмотрению при духовной консисторії писарем и определено ему докладать діла в духовной консисторії по двом повитям, по Киевскому и Ніжинскому. А по другим двом повитям: Полтавскому и Лубенскому докладать діла реенту Василю Самойловичу. А в ту должность он, иеродиакон Кирилл, вступил по

приведеніи к присяги того ж февраля 10 дня, в яком званіи будучи назначено ему получать из канцелярских денег на місяц по 1 р. и 50 копеек.

Потом он, иеродиакон Кирилл, того ж 1769 года июня 7 дня рукоположен преосвященным митрополитом Павлом во иеромонахи. Октября же 17 дня того ж года по доношению его определено ему, Кириллу, получать против реента на мсьць денег 2 рубли 50 копеек».

**(НБУВ. – IP. – Ф. 312. – № 430/656-С. – Т. 1. – Тогочасна копія)**

#### № 5

**1787, березня 3 (лютого 20). – Київ**

#### **Аттестат студента Києво-Могилянської академії Федора Панасенка**

«Объявитель сего наместничества Новгородско-северскаго уезда Глуховскаго села Щебер козака Игната Афанасьева сын Федор Афанасиев, находясь в киевской Академии с 1774 по сей 1787 год, обучался латинской грамматике, поэзии, риторике, философии и богословии год с успехом преизрядным, также французскому и еврейскому языкам, вел себя притом премногочестно, добропорядочно и ни в чем не подозрительно, к указной присяге в надлежащее время приведен, лет ему от роду двадцать восемь. А ныне по его желанию от той киевской Академии уволен, О чем ему, Афанасиеву, из оной сей аттестат дан, с которым должен он явиться в правление наместничества Новгородскаго.

Академии киевския ректор архимандрит Варлаам.

Академии киевския префект игумен Димитрий».

**(Музей Національного університету «Києво-Могилянська академія». – Оригінал)**

*f. Yurii Mytsyk*

### **FROM THE DOCUMENTS ON THE HISTORY OF KYIV-MOHYLA ACADEMY IN THE 18<sup>TH</sup> CENTURY**

This publication presents the documents from the collection of the Institute of Manuscripts of the V. Vernadsky National Library of Ukraine on the history of the Kyiv-Mohyla Academy of the 18<sup>th</sup> century. By now, these documents did not find themselves in a scholarly use. The accompanying comments reveal some unknown facts and, thus, contribute to reconstructing the biographies of particular students of the Kyiv-Mohyla Academy.

The publication begins with the document of the year 1710 – Tsar’s decree on awarding the prefect of the Kyiv-Mohyla Academy (KMA) Theofan Prokopovych for his sermon. In 1705–1716, he taught at the KMA several disciplines, foremost philosophy, as well as accompanied Peter the Great in the Prut campaign in 1711. In the same year, he became the rector of the KMA and was in this position since 1716, when Peter the Great took him to St. Petersburg. However, the fact that in 1710, he was the prefect (rector) of the KMA in Moscow and preached the Gospel is considered unknown. Moreover, a reward for sermons was paid to him at the order of Peter the Great.

The second document of 1745 relates to Sylvester Kuliabka, the other rector of the KMA (cadence: 1740–1745). This is his memo report to Raphail Zaborovskiy, the Metropolitan of Kiev, the student of the KMA and its great benefactor, concerning the conceived book.

The next document is a track record of David Nashchynskiy, the rector of the KMA (the then Archimandrite of the Peter and Paul Monastery in Glukhiv).

Very important is the document number 4: the list of scribes of the Kyiv Metropolitan Consistory, drawn up not earlier than in 1769. In particular, we have a certificate of the scribe – the alumnus of KMA Kyrylo Tarlovskiy, who was later called “wild pope” for the frequent change of places on the lands of Zaporozhian Cossack Army. Tarlovskiy was famous for the fact that he crowned the Russian Queen Elizabeth with Rozumovskiy (this is a legendary message). So far, a little was known about him.

The unique document of the year 1787 (No. 5) completes the publication. This is a student certificate of Fedor Panasenko, the student of KMA. Notably, V. Briukhovetskiy, the President of NaUKMA, purchased it and later presented it to the NaUKMA museum. The document was signed by the then rector Varlaam (Vlasiy) Myslavskiy (cadence: 1784–1791). In addition to the characteristics of the student, his success in learning, it indicates the place of his future church job: a board of the Novhorod-Siverskiy vicariate.

**Keywords:** Kyiv-Mohyla Academy, sources.

*Матеріал надійшов 31.01.2018*